



ВИТЯГ

з протоколу №1

фахового семінару

зі спеціальності 081 «Право»

Навчально-наукового Інституту права та психології
Національного університету «Львівська політехніка»
від «27» червня 2019 р.

1. ПРИСУТНІ:

18 із 18 науково-педагогічних працівників Навчально-наукового Інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка»:

1. **Ортинський Володимир Львович** – директор Навчально-наукового Інституту права та психології, доктор юридичних наук, професор;
2. **Гарасимів Тарас Зеновійович** – заступник директора Навчально-наукового Інституту права та психології, доктор юридичних наук, професор;
3. **Жаровська Ірина Мирославівна** – професор кафедри теорії та філософії права, доктор юридичних наук, професор;
4. **Бортник Надія Петрівна** – завідувач кафедри адміністративного та інформаційного права, доктор юридичних наук, професор;
5. **Гумін Олексій Михайлович** – завідувач кафедри кримінального права і процесу, доктор юридичних наук, професор;
6. **Ковальчук Віталій Богданович** – завідувач кафедри конституційного та міжнародного права, доктор юридичних наук, професор;
7. **Макарчук Володимир Степанович** – завідувач кафедри історії держави і права, доктор юридичних наук, професор;
8. **Паньонко Ігор Михайлович** – завідувач кафедри цивільного права та процесу, кандидат юридичних наук, доцент;

ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» (галузь знань – 08 «Право»).

Науковий керівник: **Жаровська Ірина Мирославівна**, доктор юридичних наук, професор.

Тему дисертації затверджено 23.10.2017 р. на засіданні Вченої ради Інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка», протокол № 5; та уточнено на засіданні Вченої ради Інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка» 08.10.2018 р., протокол № 9/18.

Робота виконана на кафедрі теорії та філософії права Навчально-наукового Інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка».

По доповіді було задано 6 питань, на які доповідач дала правильні та ґрунтовні відповіді. Питання задавали:

- *Гарасимів Т.З.* – професор кафедри теорії та філософії права, доктор юридичних наук, професор;
- *Канцір В. С.* – професор кафедри кримінального права і процесу, доктор юридичних наук, професор;
- *Кельман М.С.* – професор кафедри теорії та філософії права, доктор юридичних наук, професор;
- *Чистоклетов Л.Г.* – професор кафедри адміністративного та інформаційного права, доктор юридичних наук, професор;
- *Паньонко І.М.* – завідувач кафедри цивільного права та процесу, кандидат юридичних наук, доцент;
- *Токарська А.С.* – професор кафедри теорії та філософії права, доктор юридичних наук, професор.

3. Виступи присутніх

З оцінкою дисертації аспірантки кафедри теорії та філософії права Навчально-наукового Інституту права та психології Матяшовської Роксолани Юрїївни виступили рецензенти:

- *Бортник Надія Петрівна* - завідувач кафедри адміністративного та інформаційного права, доктор юридичних наук, професор, яка зазначила, що у вітчизняному правовому житті стверджується і набирає значущості такий інститут права як права дитини. Саме ця юридична категорія відображає взаємозв'язок ортодоксальних наукових теоретичних інститутів - людина, право, держава, суспільство та новітніх - глобалізація, трансформація, інтеграція тощо. Подальше вдосконалення правового розуміння цього інституту, його елементів вимагає осягнення природи і потенціалу особи як

суб'єкта правової системи, вироблення точних наукових положень і рекомендацій, які дозволили б значно підвищити якість правової політики окремої держави у світлі забезпечення прав, свобод, законних інтересів особи, в тому числі молодшої вікової категорії.

У цьому напрямку постають завдання осмислення наявних теоретичних і прикладних розвідок проблематики, пов'язаної зі спеціальним правовим статусом окремої категорії осіб, уточнення, або навіть вироблення нового концепта державно-владних інституцій, дослідження ролі та місця спеціального правового статусу особи дошкільного віку у системі громадянського суспільства, всього спектру можливостей їхнього впливу на формування правової соціалізації осіб в умовах глобальних та національних викликів. Аналіз спеціальних правових гарантій вказує на можливість виокремлення окремих детермінант, котрі характерні певній групі, що сприяє більш тісній взаємодії правового регулювання та соціального становища індивіда.

Архітектоніка дисертації досить збалансовано відображає головні «акупунктурні» смисли здійсненого дослідження – характеристики теоретичного розуміння гарантій прав осіб, поняття глобалізованого суспільства, особливості реалізації прав осіб досліджуваної соціально-правової групи, можливості удосконалення соціалізації, правового виховання та правової культури молодого покоління.

Достовірність наукових результатів доведена комплексом методів, які застосовувала автор, їх сучасною інтерпретацією, коректністю поставлених завдань, неупередженістю одержаних результатів, кількістю та якістю відповідних даних деяких юридичних та практичних експериментів, що підтверджує адекватність репрезентованих висновків.

Оцінюючи новизну одержаних у даному дисертаційному дослідженні наукових і прикладних результатів, слід зазначити, що вона визначається насамперед тим, що дисертація Матяшовської Р.Ю. є першою у вітчизняній юриспруденції цілісною і комплексною монографічною працею, що присвячена дослідженню гарантій прав осіб дошкільного віку в глобалізованому суспільстві через аналіз цілісної системи політичних, соціально-економічних, ідеологічних і правових гарантій прав досліджуваної категорії суб'єктів права та встановлення сутності їх трансформації під впливом глобалізаційних чинників у окремих сферах суспільних відносин.

Аргументованість наукових висновків і узагальнень свідчить про значний науковий рівень проведеного дослідження та його практичне значення.

- *Личенко Ірина Олександрівна*, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права та процесу, яка констатувала особливу актуалізацію піднятої теми. Сучасний світ має цілу низку викликів для дітей. Через несприятливі обставини з'являються різноманітні відхилення у соціалізації, що відображаються у прояві неадекватної поведінки і ставлення

дітей до норм і вимог всієї системи суспільних відносин, в які включається людина на кожному етапі її становлення і розвитку.

Простежується явище, коли соціальні відхилення і соціальна дезадаптація дітей супроводжується деформацією їхніх соціальних зв'язків, а також категоричним відчуженням від сім'ї. Для подолання такого відчуження та включення об'єктів соціалізації в суб'єктні відносини і систему соціально значущих відносин необхідно реалізувати комплекс юридичних заходів, спрямованих як на оздоровлення ситуації та умов у школі, сім'ї, так і на індивідуальну психолого-педагогічну корекцію особистості. Дослідження правового статусу осіб молодшої вікової групи саме в аспекті міждисциплінарного підходу, соціального середовища та сучасної реальності робить запропоновану роботу гіперактуальною та новою в світлі сучасної теорії права.

Тема дисертації Р.Ю. Матяшовської є своєчасною, відповідає вимогам сьогодення, адже виступає однією з найважливіших проблем та потреб правового вирішення світової спільноти. Отож, слід визначити аргументованим, актуальним та особливо ціннісним вибір напрямку дослідження та теми комплексного аналізу, що декларується в рецензованому дисертаційному дослідженні.

Наукові положення та висновки дисертації належним чином обґрунтовані. Про це свідчить аналіз тексту дисертації та змісту публікацій автора. Для розкриття окремих понять, положень, категорій дисертанткою залучаються знання філософії, соціології, психології, аксіології, культурології та педагогіки.

Дисертантці вдалося досягти поставленої мети – комплексно висвітлити гарантії прав осіб дошкільного віку в глобалізованому суспільстві через дослідження цілісної системи політичних, соціально-економічних, ідеологічних і правових гарантій прав досліджуваної категорії суб'єктів права та встановлення сутності їх трансформації під впливом глобалізаційних чинників у окремих сферах суспільних відносин.

Дисертація належним чином структурована. Її структура визначається метою і завданнями, поставленими дисертанткою. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, одинадцяти підрозділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Дисертантка зробила самостійні висновки, які є актуальними, новими та цінними для науки і практики.

Загалом рецензенти вказали, що дисертація на тему: «Гарантії прав осіб дошкільного віку у глобалізаційному суспільстві», яка підготовлена за спеціальністю 081 «Право», відповідає наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», що затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167 і може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій

вченій раді.

Також рецензентами висловлені наступні зауваження:

Бортник Надією Петрівною:

- з дисертації не можна зробити висновок про вагомість таких сучасних прав як інформаційні та екологічні для дітей дошкільного віку;
- авторка подає наступне авторське визначення законних інтересів особи дошкільного віку – «це суб'єктивно зумовлена потреба дитини від народження до початку шкільного віку в сприятливих умовах її існування та розвитку, що забезпечується з боку батьків, суспільства, держави та має домінуюче значення перед інтересами інших соціальних груп». Потребує пояснення про які саме соціальні групи йдеться мова;
- в дослідженні критикується виключність юридичного закріплення класифікації статусу дітей за критерієм дієздатності, тому враховуючи особливості прав та можливості їх реалізації, зростання особистості, різновекторність її інтересів у межах малолітнього віку, пропонується виділити таку класифікацію статусу дітей за рівнем соціалізації: діти дошкільного віку, молодшого шкільного та старшого шкільного віку. Для рецензента не зрозуміла юридична потреба такої класифікації та можливість її впливу на вітчизняне законодавство.

Личенко Іриною Олександрівною:

- щодо необхідних правових заходів удосконалення гарантій прав дітей в Україні в аспекті оновлення застарілої системи опіки та піклування. Слід було б ширше розтлумачити думку автора.
- потребували ширшого аналізу проблеми правового регулювання етапу переходу особи від дошкільного до шкільного віку, зокрема в контексті підготовки до шкільної освіти та Стратегії Нової української школи.

Водночас, всіма рецензентами зазначено, що висловлені зауваження є дискусійними та не впливають загалом на позитивну оцінку дисертації.

З оцінкою дисертації також виступили присутні на фаховому семінарі:

– *Романова Альона Сергіївна* – професор кафедри теорії та філософії права, доктор юридичних наук, доцент, яка акцентувала на тому, що сьогодні суспільство переживає процеси трансформації всіх сфер людського життя, у якому всеохоплююча інтеграція та інформаційно-комунікаційна революція створює об'єктивні передумови як для формування правової держави, так і сучасного глобалізаційному суспільства. Діти в силу низки факторів є особливими учасниками суспільних відносин, що потребують особливої уваги та захисту їх законних прав та інтересів з боку держави, тому дослідження їхнього статусу і гарантування їх прав є надзвичайно актуальним.

У сучасних умовах в усьому світовому співтоваристві, включаючи

Україну, відбулися глибокі зміни в суспільній свідомості. Соціальні відносини характеризуються висуненням на перший план питання становлення та забезпечення прав і свобод людини. Однак, тільки зосередження дослідження на правах дитини в сьогоденні умовах є недостатньо, оскільки ця правова категорія дуже тісно пов'язана з іншими: суб'єктивні обов'язки, правова відповідальність, соціалізація, громадянство і т.д., і саме комплексне їх дослідження дає можливість реально оцінити особу дошкільного віку як суб'єкта суспільно-правових відносин.

Дане дослідження є самостійною завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що є суттєвим внеском у розвиток теорії держави і права, галузевих дисциплін.

– *Сливка Степан Степанович* – завідувач кафедри теорії та філософії права, доктор юридичних наук, професор, який зазначив, що права і свободи людини є однією з основних наукових завдань, які всебічно вивчаються – науковцями усіх галузей права, в аспекті принципів перебудови правової системи, проведення економічної та культурної політики. Багатогранність прав і свобод людини є відображенням природи їх носія - людини, у зв'язку з чим їх слід аналізувати цілісно, комплексно. Універсальний характер прав і свобод людини визначає ту обставину, що вони є предметом дослідження всіх галузей суспільствознавства та низки правових наук, кожна з них визначає певну галузь життєдіяльності людини. З удосконаленням системи прав та свобод людини суспільство пов'язує вирішення низки внутрішніх, міжнародних та глобальних завдань. Юридична наука в галузі прав та свобод людини має свій складний спектр дослідження.

Сучасний період розвитку глобалізованого суспільства характеризується якісно новим станом, який визначається як процес глобалізації - всесвітній процес, що об'єднує національні утворення в єдину світову систему. Глобалізація передбачає зближення національних правових систем, створення єдиних правових стандартів, насамперед у сфері захисту прав людини. В умовах глобального світу права, свободи, обов'язки людини і громадянина посідають основоположне за важливістю місце порівняно з іншими правовими явищами. Діти дошкільного віку є найбільш уразливими суб'єктами суспільних відносин, тому захист їх прав та законних інтересів є надзвичайно актуальним питанням сьогодення. У роботі дисертантка дослідила аспекти щодо вікової межі дошкільного віку, міжнародні стандарти та практику зарубіжних держав щодо правового регулювання досліджуваного поняття.

Зміст дисертаційного дослідження, послідовність викладу матеріалу дають змогу не лише поглибити загальнотеоретичні та правові знання щодо сучасного стану понятійно-категоріального апарату України, але й отримати чітке уявлення про наявні теоретичні проблеми та перспективи розвитку ювенального права загалом. Дисертаційне дослідження ґрунтується на новітніх теоретико-методологічних і концептуальних підходах, які застосовуються при аналізі законодавства, теоретико-правових і практичних

аспектів, проблем правозастосовної практики та формуванні науково-обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення вітчизняного законодавства.

– *Макарчук Володимир Степанович* – завідувач кафедри історії держави і права, доктор юридичних наук, професор, який наголосив, що необхідно підкреслити, що тема представленої дисертації є актуальною та недостатньо дослідженою наразі у вітчизняній юридичній науці. Актуальність теми дисертаційного дослідження обумовлюється й, тим, що в умовах поступового фактичного, а не декларативного запровадження в Україні вимог міжнародних актів у сфері прав людини, проблеми правового статусу окремих соціально-правових груп є особливо необхідними для розвитку юриспруденції, правового регулювання, удосконалення інститутів держави та проведення задекларованих конституційно-правових реформ.

Вищезазначене дає підстави зробити висновок про беззаперечну теоретичну і практичну актуальність дисертаційного дослідження.

На основі аналізу наявних наукових позицій автором виокремлений найприйнятнішим підхід до осмислення поняття гарантій прав осіб дошкільного віку та на його основі визначити прояви гарантування у глобалізаційному суспільстві.

Новизна рецензованої роботи полягає в тому, що авторка здійснила низку наукових оцінок, які є новими та цінними для розвитку юридичної науки. У роботі вирішено коло взаємопов'язаних завдань, з огляду на які можна стверджувати про досягнення поставленої мети дослідження. Узгодження об'єкту з предметом дослідження, коректне використання автором методів пізнання стало підґрунтям отримання результатів, які містять наукову новизну та мають практичну цінність.

– *Гарасимів Тарас Зеновійович* – професор кафедри теорії та філософії права, доктор юридичних наук, професор, який наголосив на актуальності теми дисертації не тільки з погляду теоретичного розуміння, але й її високої практичної цінності, а також запропонував доповнити дисертаційну роботу проектом Стратегії розвитку дошкільної освіти в Україні, що збагатило б роботу.

Дисертація Матяшовської Р.Ю. містить низку наукових положень, які у своїй сукупності роблять значний внесок як у розвиток теорії держави і права та права загалом. Загальна оцінка роботи є позитивною, дисертація може бути рекомендована до захисту.

– *Гумін Олексій Михайлович* – завідувач кафедри кримінального права і процесу, доктор юридичних наук, професор, який вказав на те, що у дисертації Матяшовської Р.Ю., дотримуючись загальнотеоретичного підходу, встановлено, що парадигма правового забезпечення дитинства змінюється під впливом таких глобальних чинників: трансформації сім'ї; науково-технічного прогресу, який проявляється у всіх сферах та змінює зміст, предмет і сутність всієї науки; загрози інформаційного суспільства; глобальні екологічні загрози.

Водночас окремої уваги заслуговує виокремлення міграційних процесів як окремого чинника, що актуалізує проблеми громадянства та статусу осіб дошкільного віку.

Проведене дисертаційне дослідження є завершеною працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, відповідає вимогам, які висуваються до такого виду робіт, тому може бути рекомендована до публічного захисту.

– *Кельман Михайло Степанович* – професор кафедри теорії та філософії права, доктор юридичних наук, професор, який зазначив, що такі категорії як право, правовий статус, права людини нині слід розуміти через призму людиноцентризму, гуманізму та гуманності. Тому питання гарантування прав людини, до того ж неповнолітньої дитини є особливо актуальним на сучасному етапі розвитку правової науки.

Тема дисертації вирізняється своєю новизною та практичним значенням. Сформульовані Матяшовською Р.Ю. у дисертаційному дослідженні положення, висновки і пропозиції є достатньо обґрунтованими, що свідчить про наукову зрілість автора.

– *Токарська Антоніна Семенівна* – професор кафедри теорії та філософії права, доктор юридичних наук, професор, яка наголосила на тому, що тема дисертації вирізняється своєю актуальністю, новизною, теоретичним та практичним значенням. Позитивним є те, що у дисертації Р. Матяшовської запропоновано складові елементи сучасної стратегія гарантій прав осіб дошкільного віку: пріоритет прав дітей, діти виступають як правовласники, а не лише як суб'єкти захисту; пріоритет інтересів дітей; міжнародне та національне гарантування прав та законних інтересів дітей; пріоритет захисту дітей від загроз, які зумовлені глобалізаційними чинниками. Цілком логічною та довершеною можна вважати концепцію дисертаційного дослідження, якою зумовлено його структурну побудову, поділ на внутрішньо узгоджені розділи, підрозділи, пункти, в яких здійснено комплексний аналіз теоретико-правових і практичних аспектів гарантій прав осіб дошкільного віку в Україні. Зміст роботи характеризується методичною цілісністю, узгодженістю, науковим викладом, вдалим формулюванням висновків та пропозицій щодо удосконалення вітчизняного законодавства.

Дисертація Матяшовської Р.Ю. за своїм науковим рівнем, обсягом та оформленням повністю відповідає вимогам МОН України і може бути рекомендована до захисту.

Зважаючи на висловлене, можна зробити висновок про те, що обговорювана дисертація є самостійним завершеним науковим дослідженням, у якому отримані нові обґрунтовані результати. Дисертація на тему: «Гарантії прав осіб дошкільного віку у глобалізаційному суспільстві», яка підготовлена за спеціальністю 081 «Право» відповідає наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення

дисертації», Порядку «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», що затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167 і може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

В обговоренні дисертації також взяли участь - *Ковальчук Віталій Богданович* – завідувач кафедри конституційного та міжнародного права, доктор юридичних наук, професор; *Стецюк Богдан Романович* – професор кафедри історії держави і права, доктор юридичних наук, професор; *Канцір Володимир Степанович* – професор кафедри кримінального права і процесу, доктор юридичних наук, професор; *Марисюк Костянтин Богданович* – професор кримінального права і процесу, доктор юридичних наук, професор.; *Паньонко Ігор Михайлович* – завідувач кафедри цивільного права та процесу, кандидат юридичних наук, доцент.

Усі висловлені відгуки учасників обговорення щодо дисертаційного дослідження Матяшовської Р.Ю. – позитивні.

З характеристикою наукової зрілості аспірантки виступила науковий керівник *Жаровська Ірина Мирославівна*, доктор юридичних наук, професор, яка зазначила, що, обравши тему дисертаційного дослідження, *Матяшовська Р.Ю.* систематично працювала над обґрунтуванням та розв'язанням завдань дослідження, що сприяло розробці низки актуальних рекомендацій, пов'язаних з гарантуванням прав осіб дошкільного віку в глобалізованому суспільстві.

Дисертація *Матяшовської Р.Ю.* на тему: «Гарантії прав осіб дошкільного віку у глобалізаційному суспільстві» є завершеною науковою роботою, в якій комплексно висвітлено гарантії прав осіб дошкільного віку в глобалізованому суспільстві через дослідження цілісної системи політичних, соціально-економічних, ідеологічних і правових гарантій прав вказаної категорії суб'єктів права та встановлення сутності їх трансформації під впливом глобалізаційних чинників у окремих сферах суспільних відносин.

Робота виконана на належному науковому рівні, відповідає встановленим для такого виду робіт вимогам, а відтак може бути рекомендована для подання у разову спеціалізовану вчену раду для подальшого прилюдного захисту.

4. Заслухавши та обговоривши доповідь аспірантки кафедри теорії та філософії права Навчально-наукового Інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка» *Матяшовської Роксолани Юріївни*, а також за результатами попередньої експертизи представленої дисертації на фаховому семінарі зі спеціальності 081 «Право» Навчально-наукового Інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка», прийнято такі висновки щодо

дисертації на тему: «Гарантії прав осіб дошкільного віку у глобалізаційному суспільстві».

Висновок

**фахового семінару зі спеціальності 081 «Право»
Навчально-наукового Інституту права та психології Національного
університету «Львівська політехніка» про наукову новизну,
теоретичне та практичне значення результатів дисертації
«Гарантії прав осіб дошкільного віку у глобалізаційному суспільстві»
здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії
за спеціальністю 081 «Право» (галузь знань – 08 «Право»)
Матяшовської Роксолани Юріївни**

4.1. Актуальність теми дисертації. У нинішніх умовах державотворчого та правотворчого процесів актуалізується проблема належного виховання та розвитку молодого покоління як основи майбутнього існування людської цивілізації. Дитинство на конституційному рівні проголошено цінністю, що захищається державою. Становлення особистості відбувається з ранніх років життя, тому особливо актуальною є виважена правова політика щодо осіб дошкільного віку, які, з одного боку, виступають особливо уразливими суб'єктами права, з іншого – здатними акумулювати позитивні тенденції розвитку суспільства.

Сучасні глобальні виклики, у числі яких економічний, технічний та інформаційний прогрес, розвиток медицини, біотехнологій, трансформація суспільної взаємодії, деформація сімейно-родинної сфери тощо, провокують невизначеність, трансформацію соціального становища дитини, а відтак і певну невизначеність у правовій сфері. Вказане демонструє зміну особистості дитини дошкільного віку на сучасному етапі розвитку суспільства. Це вказує на потребу змінювати правові підходи до розуміння сучасного дитинства через застосування оновленого підходу до державного гарантування прав дітей, що вимагає вироблення і прийняття до реалізації концепції, що базується на визнанні самоцінності дошкільника, на відповідальності дорослих за долю кожної дитини.

Правова реальність під впливом глобалізаційних чинників змінюється, трансформуючи низку соціальних явищ, серед яких права людини різних суб'єктів права. Розширення інституту прав людини зумовлює потребу оновлення парадигми їх забезпечення, тому гарантії цих прав виступають важливим чинником впровадження юридичних можливостей особи на практичному рівні. Гарантії прав людини в правовій державі виступають забезпечувальним елементом належного правового статусу окремої особи та вказують на реальну дію ідеології людиноцентризму.

Ефективна система гарантій прав особи дошкільного віку

забезпечує можливість гармонійного розвитку окремої особи, відображає рівень функціонування правової системи, гуманності та демократизму державного механізму, є основою для стратегічного потенціалу громадянського суспільства, сприяє оптимізації соціально-культурної адаптації дітей до нових для них реалій життя і глобальних культурних цінностей.

На сьогодні значно зріс інтерес науковців до правового статусу дитини й окремих аспектів захисту прав та законних інтересів дітей. Окреслену проблематику розглядають у своїх працях Д.М. Белов, І. М. Жаровська, Є. В. Зозуля, О. С. Котуха, Н. М. Крестовська, Н. М. Оніщенко, Н. В. Ортинська, Р. Б. Стецюк, Т. Н. Харатян. Помітними для науки також стали доробки науковців галузевого спрямування, зокрема С. М. Авраменка, О. І. Боднарчука, Н. П. Бортник, О. Л. Беспаль, О.М. Гумін, Н. В. Лесько, І.О. Личенко, А. В. Пшеничної, С. В. Романцової, І. В. Семенової, О. М. Ткаленко, О. В. Шевченко-Бітенської. Проблеми статусу дітей в умовах трансформації правової реальності ґрунтовно проаналізовано в закордонній науковій літературі, зокрема у працях M. Bray, D. Bhana, S. Davies, D. Francis, G. Gadagbui, J. Ireson, M. Kirkman, C. Lubbe, C. Patterson, S. Stubbs, L. Watson, D. Kulpo, J. Kosciw, E. Diaz та ін.

Однак не зважаючи на увагу до проблем дитинства в межах юридичної науки, питання прав дітей дошкільного віку та їх гарантій не ставали предметом комплексного дослідження. Питання трансформації прав та гарантій дітей в умовах глобалізації правової реальності також не отримало належної уваги вітчизняних науковців.

4.2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри.

Дисертація виконана відповідно до Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2016–2020 роки, затверджених постановою Загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 року; спрямована на реалізацію Стратегії сталого розвитку «Україна–2020», схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015.

Тема дисертації відповідає науковому напрямку Навчально-наукового інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка»: «Правові, психологічні та інформаційні проблеми розвитку державності в Україні», затвердженому Вченою радою Національного університету «Львівська політехніка» від 24 червня 2014 р., протокол № 5. Дисертація виконана в межах науково-дослідної роботи кафедри теорії та філософії права Навчально-наукового інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка» «Філософські та теоретичні концепції держави і права» (державний реєстраційний номер 0113U001356).

4.3. Особистий внесок здобувачки в отриманні наукових результатів.

Усі наукові результати, викладені в дисертаційній роботі, отримані автором особисто. З наукових праць у дисертації знайшли відображення лише ті розробки та пропозиції, які є результатом власних досліджень дисертанта.

У дисертаційній роботі проаналізовано джерела та методологію дослідження гарантій прав осіб дошкільного віку, визначено статус осіб дошкільного віку як окремої категорії суб'єктів права; охарактеризовано права осіб дошкільного віку; визначено систему політичних гарантій прав осіб дошкільного віку; висвітлено соціально-економічні гарантії прав осіб дошкільного віку; проаналізовано ідеологічні гарантії прав осіб дошкільного віку; розкрито сутність правових гарантій прав осіб дошкільного віку, в тому числі нормативно-правових та інституційно-правових гарантій; узагальнено глобальні проблеми інституту громадянства як визначальної гарантії забезпечення прав осіб дошкільного віку; розкрито проблеми гарантій прав осіб дошкільного віку у нетрадиційних сім'ях; виокремлено гарантії прав дітей, що народжені за допомогою використання новітніх репродуктивних технологій; висвітлено гарантії у сфері глобалізованого освітнього простору, у тому числі інклюзивності освітнього середовища, функціонування інституту освітнього сурогатного опікуна та правове регулювання приватного навчання дітей дошкільного віку як прояв глобалізаційного суспільства.

Методологічну основу дисертації становлять філософські, загальнонаукові та спеціально-юридичні методи пізнання правових явищ.

4.4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечується кількома чинниками: оригінальністю змісту і логікою викладання матеріалу; широтою й різноманітністю опрацьованої джерельної бази; використанням результатів виконаного дисертантом соціологічного дослідження.

Емпіричною базою дослідження є вітчизняна нормативна та нормопроектна база, правозастосовна практика та зарубіжний досвід (Австралія, Білорусь, Боснія і Герцеговина, Греція, Данія, Італія, Іспанія, Індія, Великобританія, Канада, Колумбія, Мальта, Монако, Норвегія, Нідерланди, Німеччина, Польща, Російська Федерація, Сінгапур, США, Франція, Фінляндія, Швеція), статистичні дані, дані соціологічного опитування, а також дані анкетування (2016–2019 роки), проведеного особисто дисертантом. Проаналізовано дані анкетування трьох груп: (1) 100 батьків дітей дошкільного віку, з метою з'ясування рівня національних проблем гарантування їхніх прав; (2) 40 вихователів

дошкільних освітніх закладів (Київ, Львів, Івано-Франківськ); (3) 34 державних службовців, функціональні обов'язки яких пов'язані із справами дітей.

Це дозволило дисертанту запропонувати низки теоретичних висновків, законодавчих пропозицій і практичних рекомендацій, пов'язаних з проблемами гарантування прав особи дошкільного віку.

4.5. Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним з перших у вітчизняній науковій літературі комплексним дослідженням гарантій прав дітей дошкільного віку у глобалізованому суспільстві.

Основні результати роботи, що становлять наукову новизну і практичну значущість, полягають у такому:

уперше:

- виокремлено структуру політичних гарантій прав осіб дошкільного віку, до якої віднесено загальногромадянські (демократичні цінності, що панують у державі, принцип рівності громадян, паритетність у відносинах «людина-держава», забезпечення національної безпеки) та спеціально-політичні гарантії (ефективна ювенальна, демографічна, сімейна, екологічна державна політика та політика у сфері охорони здоров'я);
- проведено класифікацію соціальних гарантій дітей дошкільного віку за такими критеріями: рівнем становлення гарантій; джерелами фінансування; тривалістю надання; формою виплати; соціальним статусом дитини;
- виокремлено види ідеологічних гарантії прав осіб дошкільного віку, у числі яких: створення в суспільстві високого рівня правової культури; утвердження морально-етичних традицій сімейного виховання; сприяння формуванню ортологічних, народно-традиційних цінностей; засоби формування толерантного ставлення до інших; державні гарантії забезпечення освітньо-виховного процесу;
- визначено структуру соціальних гарантій дітей дошкільного віку, до якої віднесено: загальні соціальні гарантії; спеціальні, які націлені на створення умов для зростання та розвитку осіб цієї вікової групи відповідно до їхніх потреб, та видові спеціальні гарантії, які є необхідними для забезпечення дітей, що мають додаткові індивідуальні потреби через певні обставини, в яких вони опинилися;
- визначено правові гарантії прав осіб дошкільного віку як закріплені у джерелах права норми, які визначають сукупність умов і регламентують порядок реалізації прав дітей цієї вікової групи, а також визначають особливості охорони, захисту цих прав та їх відновлення у разі порушення; виокремлено структуру правових гарантій прав осіб

дошкільного віку: нормативні (міжнародні, національні) та процесуальні;

- згруповано глобальні чинники, що впливають на парадигму правового забезпечення дитинства, до яких віднесено трансформацію сім'ї, науково-технічний прогрес, загрози інформаційного суспільства, глобальні екологічні загрози;

- виокремлено комплекс гарантій, необхідних для подолання проблеми невизначеності статусу дітей, народжених методом репродуктивних технологій, у їх числі: міжнародне визнання статусу рівності таких дітей; нормативні гарантії визнання легітимною матір'ю тієї жінки, яка буде відповідати найкращим інтересам дитини; міжнародна правова заборона використання генетичного матеріалу сурогатної матері; національне правове регулювання щодо визначення пріоритету прав батьків на недоторканність приватного життя чи прав щодо забезпечення дитини інформацією про особливості народження;

- запропоновано запровадити в національну практику інститут освітнього сурогатного опікуна;

удосконалено:

- понятійно-категоріальний апарат загальної теорії права, зокрема визначення законних інтересів дитини дошкільного віку як суб'єктивно зумовленої потреби дитини від народження до початку шкільного віку в сприятливих умовах її існування та розвитку, що забезпечується з боку батьків, суспільства, держави та має домінуюче значення перед інтересами інших соціальних груп;

- розуміння сучасної стратегії гарантій прав осіб дошкільного віку, що має включати такі аспекти прав дітей: діти як правовласники, а не лише як суб'єкти захисту; пріоритет інтересів дітей; міжнародне та національне гарантування прав та законних інтересів дітей; пріоритет захисту дітей від загроз, які зумовлені глобалізаційними чинниками;

- розуміння глобальних проблем у сфері громадянства;

- розуміння низки правових проблем у сфері суспільних відносин, пов'язаних із нетрадиційними сім'ями, які прямо впливають на особу дошкільного віку; запропоновано шляхи їх подолання;

- класифікацію статусу дітей за рівнем соціалізації;

- структуру комплексу прав, які є основними для осіб дошкільного віку;

- групування принципів державної правової політики у сфері приватної освіти в умовах глобалізації;

набули подальшого розвитку:

- розуміння поняття «дитина з особливими освітніми потребами» через позиціонування її як дитини з інвалідністю чи проблемами зі здоров'ям, або дитини із соціально вразливих категорій суспільства, або

особливо обдарованої дитини, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення права на освіту та сприяння розвитку особистості;

- доктринальні положення державної політики гарантування прав осіб дошкільного віку через виокремлення проблем, яким у національній практиці не приділено належної уваги;

- положення про роль та значення міжнародних і національних інституцій у гарантуванні прав осіб дошкільного віку, запропоновано шляхи удосконалення функціонування деяких із них (ювенальної юстиції, дитячого омбудсмена);

- чинний методологічний нормотворчий підхід, який ґрунтується на зрівнюванні становища дітей різних вікових груп шляхом пропозиції окремого правового регулювання статусу дітей дошкільного віку;

- положення про можливість удосконалення чинного Базового компонента дошкільної освіти;

- наукові ідеї щодо положення про значення ранньої інклюзії, що проходить у дошкільних закладах та її роль у безперервності освітнього процесу.

4.6. Перелік основних праць, в яких викладені результати дисертаційного дослідження.

Статті у наукових фахових виданнях України та наукових періодичних виданнях інших держав

1. Матяшовська Р.Ю. Інклюзивна освіта як новітня гарантія захисту прав дітей дошкільного віку. *Публічне право*. 2018. Вип. 3 (31). С. 255–260.

2. Матяшовська Р.Ю. Громадянство як визначальна гарантія забезпечення прав дітей дошкільного віку. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Юридичні науки*. 2018. Вип. 7. С. 61–68.

3. Матяшовська Р.Ю. Гарантії прав дітей, що народжені за допомогою методу сурогатного материнства. *Право та державне управління*. 2018. Вип. 4 (33). С. 16–20.

4. Матяшовська Р.Ю. Правове регулювання приватного навчання дошкільнят як прояву глобалізаційного суспільства *Актуальні проблеми держави і права*. 2018. Вип. 81. С. 97–102.

5. Матяшовська Р.Ю. Структура політичних гарантій прав дітей дошкільного віку. *Журнал східноєвропейського права*. 2019. № 59. С. 108–113. URL: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2019/01/matiashkovska_59.pdf

6. Matiashovska R. Guarantees of protection of preschool children in non-traditional families. *Evropský politický a právní diskurz*. 2019. Sv. 6, vyd. 2. P. 159–164.

Тези доповідей на конференціях, круглих столах, семінарах та симпозиумах

1. Матяшовська Р.Ю. До питання оновлення державної політики у сфері гарантій прав дітей дошкільного віку *Особливості розбудови публічного та приватного права в Україні*: матеріали міжнар. наук.-практ. конференції (м. Харків, 20-21 липня 2018 р.). Х. : ГО «Асоціація аспірантів -юристів», 2018. С. 15–17.
2. Matyashovska R. Institute of educational surrogate guardian for children of preschool age *Achievement of high school -2018* : Матеріали за XIV міжнародна научна практична конференція (Софія, 17-25 жовтня 2018). Volume 5. Софія: «Бел ГРАД-БГ ОДД», 2018. С.18-21
3. Матяшовська Р.Ю. Оцінка нормативного удосконалення дошкільної освіти в Україні *Чинник розвитку юридичних наук у ХХ столітті*: матеріали міжнар. наук.-практ. конференції (м. Дніпро, 2-3 листопада 2018 р.). Дніпро; ГО «Правовий світ», 2018. С.10-12
4. Матяшовська Р. Гарантії прав дітей дошкільного віку: до теоретичного тлумачення *Актуальні проблеми реформування системи законодавства України*: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 25-26 січня 2019 року). Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація «Істина», 2019. С.13-15.
5. Matyashovska R. Types of guarantees of the rights of children of preschool age *Věda a technologie: krok do budoucnosti -2019*: Materiály XV Mezinárodní vědecko - praktická konference, Volume 7. (Прага, 22-28 лютого 2019 р.) Praha. Publishing House «Education and Science», 2019. P. 59-62.
6. Матяшовська Р., Barzo T. Утвердження морально-етичних традицій сімейного виховання та онтологічних цінностей як ідеологічна гарантія прав дітей дошкільного віку *Державотворення та правотворення: проблеми та перспективи розвитку*: Матеріали учасників міжнародної заочної науково-практичної конференції (Львів, 29 травня 2019 р.). Львів: ННПП НУ «Львівська політехніка», 2019. С. 39-41 (особистий внесок аспірантки становить 60%).

4.7. Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозиумах, семінарах тощо.

Основні положення дисертації висвітлено в доповідях і повідомленнях на таких конференціях та науково-практичних заходах: «Особливості розбудови публічного та приватного права в Україні» (м. Харків, 20-21 липня 2018 р.); «Achievement of high school -2018» (Софія, 17-25 жовтня 2018); «Чинник розвитку юридичних наук у ХХ столітті» (м. Дніпро, 2-3 листопада 2018 р.); «Актуальні проблеми реформування системи законодавства України» (м. Запоріжжя, 25-26 січня 2019 року); «Věda a technologie: krok do budoucnosti -2019» (Прага, 22-28 лютого 2019 р.); «Державотворення та правотворення» (Львів, 29 травня 2019 р.).

4.8. Наукове значення виконаного дослідження.

Дисертація має теоретико-прикладний характер, а сформульовані й обґрунтовані в ній висновки і пропозиції становлять науковий інтерес і можуть бути використані у:

- у науково-дослідній сфері – для поглиблення знань про систему гарантій прав людини та розроблення стратегії їх ефективності в умовах глобалізаційних викликів;

- у освітньому процесі – під час викладання та підготовки навчально-методичних матеріалів з дисциплін «Теорія держави і права», «Актуальні проблеми теорії держави і права», «Конституційне право України», «Соціологія права» та низки інших галузевих дисциплін (довідка вид. Національним університетом «Львівська політехніка» № 67-01-1262 від 25.06.2019 р.).

4.9. Практична цінність результатів дослідження із зазначенням конкретного підприємства або галузі народного господарства, де вони можуть бути застосовані.

Практична цінність результатів дисертаційного дослідження полягає у використанні їх у:

-у правотворчості – під час розробки законодавчих актів у сфері правового забезпечення прав осіб дошкільного віку та їх державного гарантування;

-у правозастосовній діяльності – для удосконалення організаційно-правових засад діяльності органів публічної влади щодо гарантування прав осіб дошкільного віку (довідка про впровадження результатів вид. Службою у справах дітей виконавчого комітету Самбірської міської ради 7 серпня 2019 р. № 118).

4.10. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення.

Дисертація складається із вступу, трьох розділів, що містять 11 підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

Дисертація Матяшовської Роксолани Юріївни «Гарантії прав осіб дошкільного віку у глобалізаційному суспільстві» за структурою, мовою та стилем викладення матеріалу відповідає вимогам встановленим Міністерством освіти і науки України.

У ході обговорення дисертації не було висунуто жодних зауважень щодо суті самої роботи.

5. З урахуванням вище зазначеного,

на фаховому семінарі зі спеціальності 081 «Право» Навчально-наукового Інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка» ухвалили:

Дисертація Матяшовської Роксолани Юріївни, аспірантки кафедри теорії та філософії права Навчально-наукового Інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка» на тему: «Гарантії прав осіб дошкільного віку у глобалізаційному суспільстві» (спеціальність 081 «Право») є завершеною науковою працею, у якій розв'язана конкретне наукове завдання, а саме: комплексно висвітлено гарантії прав осіб дошкільного віку в глобалізованому суспільстві через дослідження цілісної системи політичних, соціально-економічних, ідеологічних і правових гарантій прав досліджуваної категорії суб'єктів права та встановлення сутності їх трансформації під впливом глобалізаційних чинників у окремих сферах суспільних відносин.

а. У 12 наукових публікаціях автора повністю відображені основні результати дисертації, з них 5 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у наукових періодичних виданнях інших держав, 6 тез виступів на конференціях та науково-практичних заходах.

б. Дисертація Матяшовської Роксолани Юріївни, аспірантки кафедри теорії та філософії права Навчально-наукового Інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка» на тему: «Гарантії прав осіб дошкільного віку у глобалізаційному суспільстві», яка підготовлена за спеціальністю 081 «Право», відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167).

с. 3 урахуванням наукової зрілості, професійних якостей Матяшовської Роксолани Юріївни, аспірантки кафедри теорії та філософії права Навчально-наукового Інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка» дисертація на тему: «Гарантії прав осіб дошкільного віку у глобалізаційному суспільстві», яка підготовлена за спеціальністю 081 «Право» рекомендується для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

За затвердження висновку проголосували:

за 18 (вісімнадцять)

проти – немає

утримались – немає

Головуючий на засіданні фахового семінару
доктор юридичних наук, професор

Ортинський В.Л.

Рецензенти:

доктор юридичних наук,
професор, завідувач кафедри
адміністративного та
інформаційного права

Бортник Н.П.

доктор юридичних наук,
професор, професор кафедри
цивільного права та процесу

Личенко І.О.

Відповідальний у ІНПП за
атестацію PhD

доктор юридичних наук,
професор, заступник директора
Навчально-наукового Інституту
права та психології

Гарасимів Т.З